

CENA PRENUMERATY:

w Łodzi miesięcznie mk. 60.— kwartalnie mk. 180.— dla robotników miesięcznie mk. 50.—
Za odnośnienie do domu dopłaca się miesięcznie mk. 5.—
Na prowincji miesięcznie mk. 70.— kwartalnie mk. 210.—
Za granicę miesięcznie marek 80.—

Numer pojedynczy 3 marki.

Redaktor przyjmuje interesantów od godziny 3 do 4 popołudniu.

Sekretariat otwarty od godziny 3 do 4 i od godziny 6 do 7 wiecz.

Rękopisów redakcja nie zwraca.

Kierownik administracji przyjmuje od godziny 5 do 6 popołudniu

KURJER ŁÓDZKI

ROK DWUDZIESTY PIERWSZY.

Numer pojedynczy 3 marki

CENY OGŁOSZENI:

Miejscowe.
Zwyczajnie mk. 3.75 za wiersz 9 litowy jednolamowy (str. 7 lamów) drobnie 60 fen. za wyraz, najmnie mk. 6.— Dla poszukujących prac 45 fen. za wyraz. Małe żane przed tekstem mk. 10.— w tekście mk. 12.— po tekście mk. 6.— zawierał petytowy jednolamowy (str. 5 lamów) nekrologi mk. 3.75 za wiersz petytowy (strona 5 lamów). Komunikaty mk. 5.00 za wiersz.
Zamiejscowe.
Zwyczajnie mk. 4.50, drobnie 80 fen. nadstawane przed tekstem mk. 12.— w tekście mk. 15.— za tekstem mk. 7.50 nekrologi mk. 6.—
Zagraniczne.
100% drożej od zamiejscowych. Za terminowy druk ogłoszeń, komunikatów i ofiar administracja nie odpowiada.

Redakcja i administracja Zachodnia 37, skrzynka pocztowa 132. Telefon 229. Filia administracji Piotrkowska 123.

Na zasadzie uchwał zjazdu Związku Prasy Prowincjonalnej, **wszystkie komunikaty Instytucji prywatnych i społecznych podlegają opłacie.**

Teatr Miejski
Dzielnia 18.
Pod Dyrekcją Al. Zelwerowicza

Sobota 20 XI po poł. o g. 4 po cenach najniższych dla młodzieży

Urwis

Krotkowiec w 3 akt. B. Katerwy.

Wiecz. o g. 8 po cenach najniższych XII widowisko ludowe

Karykatury

Kom. w 4 aktach Kisielawskiana

Z dniem 20 listopada r. b. po gruntownym odnowieniu lokalu oraz odpowiednim zaopatrzeniu piwnicy i szpitalni **została OTWARTA Restauracja** przy rogu ul. Dzielnej i Kilińskiego pod kierownictwem fachowca **W. Daszkiewicza** przy udziale ni-rwszorzednego kuchmistrza. **ŚNIADANIA, OBIADY I KOLACJE będą wydawane na sposób DOMOWY.** Godzienne od 7 II wieczorem **KONCERT.**

sianawiano się bowiem na środowym posiedzeniu Rady ministrów, jaki wytworzyć program, by usorawiedliwić swą egzystencję.
Wprawdzie dotąd nikt ze specjalnymi atakami przeciwko rządowi Witosa nie występował, ale tuż socjaliści przebrakowali od dość dawna o zamiarach ujęcia się z rządu, by utworzyć wymarzony „centrolew”.
Wystąpienie p. Grabskiego przychodzi w porę. Państwo nasze eksperymentów, za któ-

re nikt odpowiedzialności brać nie chce, nie znieście.
Jeśli natychmiast nie wyteżymy wszystkich sił by zwyciężyć wroga wewnętrzznego, przyczajonego, ale gangrenującego nas przez bezrobocia, i powodowanie drotyżny, jeśli nie zapobieżemy katastrofalnemu spadkowi marki, jeśli nie wzmocnimy się tak, by odeprzeć wroga, gdyby na wiosnę znowu chciał na nas napaść, przyszłość naszego kraju jest zagrożona.
Rząd, który przyjdzie po obecnym ciężka przejmie spuściznę. Musi więc oprzeć się

na tej części narodu, która chce stosunków zdrowych, która pragnie w kraju rządów prawa i porządku, a w stosunkach zewnętrznych polityki jasnej, opartej na przymierzu z Państwami Zachodnimi.
Musí on około ściśle określonego programu państwowego, najbardziej odpowiadającego chwili obecnej, stawiającej przed Polską wielkie i trudne zadanie, skupić wszystkie stronnictwa, bez względu na różnice poglądów społecznych i politycznych, dla których celem jest silne państwo polskie.

U progu przesilenia.

Tragedja krymska.

Warszawa, 19 listopada. (tel. wł.) — Zw. Lud.-Nar. na ostatnim posiedzeniu postanowił wycofać swojego przedstawiciela w rządzie p. Stanisława Grabskiego, ministra skarbu. Na skutek tej uchwały prezes Zw. Lud. Nar. p. Głabiński wystosował do p. Grabskiego list treści następującej:

Wielce Szanowny Panie Ministrze i Kolego!

Streszczając wywody długich naszych wspólnych narad i rozważań, doszliśmy do przekonania, że Zarząd Zw. Lud.-Nar., jak i S. an. Kolega, jako jego przedstawiciel w rządzie, nie możemy dłużej ponosić odpowiedzialności za klęskę gospodarczą i finansową, do jakiej prowadzi państwo polityka rządu, formalnie koalicyjnego, na którą w rzeczywistości istotnego wpływu nie mamy i uzyskać w danych warunkach nie możemy.

Wobec tego, zupełnie godząc się na przeprowadzoną przez Pana tak trafną analizę położenia i na podstawie naszego z Nim porozumienia, wystosowaliśmy w dniu dzisiejszym do Pana Prezydenta Rady Ministrów list, którego kopię załączamy, a w którym donosimy mu o decyzji Zw. Lud. Nar. wycofania swego przedstawiciela z gabinetu.

Donosząc Szanownemu Koledze o powyższem, nie możemy nie skorzystać z tej okazji, aby Mu wyrazić prawdziwą wdzięczność i najszczerze uznanie Zw. Lud. Nar. za wytrwanie na pos-

runku tak pełne poświęcenia, rzetelnego trud i pracowitości oraz rzadko spotykanej bezinteresowności, z taką, zapominając o sobie całkowicie dźwigając Szan. Kolega przez rok prawie ciężar sterowania skarbem Rzeczypospolitej w najtrudniejszych i niewdzięcznych warunkach.

Łączę wyrazy najgłębszego poważania i szczerzej koleżeńskie przyjaźni

Głabiński.

List Zw. Lud. Nar. wycofujący z rządu p. Grabskiego jest początkiem nowego przesilenia rządowego, na które oddawna się zanosiło.

Rząd Witosa, powołany w naciężnych dla Państwa chwilach, gdy wszystkich trzeba było skupić pod jednym sztandarem walki z wrogiem, stojącym u bram stolicy, nie mógł długo przetrwać ponad spełnienie swego przeznaczenia.

Przyoclił pod wpływem zewnętrznych okoliczności walki, odżył i z tą chwilą fundament rządu jedności zaczął się zarysowywać.

Rząd ten nie oparty w rezultacie o nikogo, nie mający odpowiednika ani w społeczeństwie, ani w Sejmie, był piętami kołem u wozu, do którego nikt przyznać się nie chciał.

Nie mógł podoleć trudnościom wewnętrznym kraju, żadnego absolutnie wpływu nie posiadał na politykę zagraniczną państwa, która się robi obok i mimo niego, odcierając w stan spoczynku przez nikogo z sądem nie łęgnany. Sam czuł swą rolę słabą, za-

Dzień po dniu po drutach telegraficznych nadbiegają do nas wiadomości hiobowe o klęsce jaką ponosi Wrangel, który obrał sobie Krym jako podstawę do ofensywy przeciwko dyktaturze bolszewickiej.

Sprawą przedsięwzięcia Wranglowskiego zajmował się i zajmuje świat cały.

Niektóre państwa występowały czynnie jak Francja, wspomagając Wrangla, nadsyłając mu amunicję i uznając nawet jego rząd, jako rząd legalny rosyjski, inne zajmowały stanowisko bierne, tem niemniej powodzenie tego przedsięwzięcia traktowałyby jako niewątpliwie dodatnie zjawisko dla unormowania stosunków powojennych w Europie.

W Polsce tej sprawie poświęcano dużo uwagi a były momenty, że przywiązywano do niej nawet dużo wagi, mianowicie wtedy, gdy staliśmy w obliczu zwycięskiego pochodu bolszewików w nasze granice.

Zdawało się, że Wrangel odgrywa istotnie dużą rolę jeśli chodzi o zatrzymanie na sobie części sił wojnącego bolszewizmu.

Zwracam tu uwagę na ten szczegół, ponieważ i dziś w niektórych odłamach prasy poświęca się wydarzeniom na Krymie wiele miejsca i poświęca się go, mam wrażenie, pod wpływem niepokoju jaki one wywołały wśród dosyć szerokiej nawet warstw ludzi interesujących się wydarzeniami politycznymi.

Był on, tak dalece wst-

nienie wojsk bolszewickich z frontu wranglowskiego może wpłynąć na politykę Sowietów w stosunku do nas, należy uprzytomnić sobie, czy Wrangel pokonany został siłą orężną przesuniętą z frontu polskiego, czy też upadek jego spowodowany został innymi przyczynami.

Otóż bez żadnej nieścisłości, śmiało można powiedzieć, że nie ugiął się on pod naporem zewnętrznym. Jego klęska przyszła od wewnątrz. Źródło tej tkwi w tych samych przyczynach, które zmiotły z powierzchni życia politycznego Rosji Kozłaka, Denikina i Judenicza. Trudno jest dociekać czy zamiary tych ludzi, gdy chodziło o demokratyzm i wyzwolenie ludu rosyjskiego z pod tyranji bolszewickich despotów, lecz niewątpliwie go znowu pod knut carskiego żandarma i stupaiki, były szczerze, to jest jednak pewne, że otoczenie ich, rekrutujące się z rozbitków dawnych carskich, wiernych siugusów, blasku im nie dodawało.

Ci ludzie w nikim wzburzeniu nie mogli. Ci, przez których gangrenę i strupiałość Rosja popadła w piekielne bolszewickie, nie mogli stać się prorokami narodu nie mogli być twórcami wolności i rzecznikami wyzwolenia.

Gdy zakres działania Wrangla był mniejszy, gdy trudne jeszcze było przesądzać czy jego zamierzenia spotkała się z powodzeniem, siedział cicho, pokornie — bo słabi, ale gdy sukcesy następować za-

cząły jedne po drugich, podnieśli głowy, odżyli zaczynając już dzielić się władzą nad tą przyszłą Rosją, uwolnioną od bolszewików, zaczęli wygrażać innym, Polsce dając zapomnienia, by walczyła z „wielikim jedynym Rosją” dla byłych czynowników carskich, gdyż inaczej może się spotkać z gniewem i zemstą tej przyszłej Rosji.

Ta pewność zwycięstwa stała się powodem uroszczeń i ambicji, zawiści i intryg, bez pośrednio sprowadzających za sobą tragedję krymską.

Już kiedyś niedawno pisałem, że Rosję zbawie tylko może odrodzenie się wewnętrzne narodu rosyjskiego. Gdy do walki wyzwolitej dotkną się czystsze ręce, niż te było dotąd, proces odrodzenia następować będzie znacznie szybciej.

My wydarzeniom zachodzącym w Rosji poświęcać musimy zawsze bardzo dużo uwagi, nie więc dziwnego, że los Wrangla wywołuje mimowoli pytanie — co będzie dalej, czy falangi bolszewickie uporządkują się kolejno z mniejszymi wrogami, nie zacząć zalewać znowu naszego kraju?

Wydaje mi się że narazie bolszewicy Polskę zostawią w spokoju.

Zostawia nas w spokoju, bo nie zostali przez nas pobici dla tego, że bit ich wtedy Wrangel, lecz że powstał przeciwko nim cały naród polski, który sam w sobie miał dosyć siły by nawet odeprzeć. Tę siłę naród nasz ma dalej oczem wiedzą oni dobrze. Będą więc starali się rozmocnia-

zarzewia niezgody pośród nas najpierw nas osłabić, spóścić oś rozluźnić, jedność podkopać, a potem dopiero rzucili by się, zwyciężając nas własną bronią, tak jak Wrangla bronili, Wrangla zwyciężyli.

Tragedja krymska powinna być dla narodu polskiego ostrzeżeniem.

Nie dale ona bolszewikom siły bezpośredniej większej wiele niż posiadali uderzając nas, ale wzmacnia ich wewnętrznie, odbierając na długo wszelką nadzieję i chęć oporu w tej części społeczeństwa rosyjskiego, które wierzyło w klęskę swoich tyranów. To pozwoli im uporać się z rozterkami kraju, uporać się z rządami jako takimi administrację i poprawić środki transportowe.

O ile temu nie przeciwstawimy większej konsolidacji sił społeczeństwa, po kilku miesiącach runąć może ze wscho-
du nowa fala, której nie oprze się.

Zaniecajmy więc waśni, weźmy się tego do pracy, a nie damy się zmódrz.

Prawdzie.

Uchwały Rady Naczelnej Narodowego Zjednoczenia Ludowego.

Przez cały dzień czwartkowy obradowała Rada Naczelna Narodowego Zjednoczenia Ludowego w sali warszawskiego Tow. Hygienicznego.

Zjazd przedstawicieli Rady był bardzo liczny gdy z górą 100 osób przysłuchiwało się w skupieniu ciekawym referatom, wygłaszanym o polityce zagranicznej prof. Strońskiego, polityce wewnętrznej ministra Skuśkiego, sejmowej posła Dubanowicza i o organizacji stronnictwa posłów Falkowskiego i Dubanowicza.

W dyskusji zabierali głos liczni mówcy zarówno postawie jak i przedstawiciele Rady z Kongresówki, Małopolski, Poznańskiego i Pomorza.

Na zapytania i interpellacje odpowiadał referencje parokrotnie.

Zebrani wyraziwszy zupełne zaufanie przedstawicielom stronnictwa w Sejmie jak i w Rządzie uchwalili cały szereg rezolucji, które winny być dla przedstawicieli Stronnictwa wskaźnikiem na najbliższą przyszłość.

A więc w sprawie polityki zagranicznej uzyskanie i utrzymanie pokoju z sąsiadem wschodnim i z wcieleniem Wileńszczyzny do Polski za pośrednictwem wypowiedzenia woli ludności, pomysły załatwienia spraw Gdańska i Śląska Górnego oraz stałe dążenie do pokojowego i polubownego odzyskania polskiej części Śląska Cieszyńskiego. Zapewnienie Polsce pomocy państw zachodnich w odbudowie kraju i uruchomieniu naszego życia gospodarczego, wreszcie oparcie całej polityki naszej na ścisłym porozumieniu się ze Sprzymierzonymi, tudzież jak najszybsze zawarcie konwencji wojskowej z Francją.

Nasza polityka wewnętrzna dążyć musi do utrzymania ładu i porządku w kraju, bez czego mowy być nie może o wzniesieniu gmachu państwowości polskiej albo też o nawiązaniu stosunków gospodarczych z zagranicą. To też wszystkie stronnictwa, dla których celem jest silne Państwo winny zgrupować się koło programu, najbardziej odpowiadającego chwili obecnej, która stawia przed Polską wielkie i tak trudne zadanie.

Wreszcie Rada dodając otuchy Klubowi Sejmowemu w ciężkiej pracy sejmowej wywa posłów do kontynuowania pracy nad ukonstytuowaniem Rzeczypospolitej na zasadach i gospodarczych, w myśl za-
ustroju demokratycznego z

Rzadem odpowiedzialnym umiarkowane i narodowe. Posiedzenie plenarne Rady poprzedziło zebranie Zarządu Stronnictwa, które odbyło się w śróde w gmachu sejmowym.

ożywiają Stronnictwo, ludowe, umiarkowane i narodowe.

Posiedzenie plenarne Rady poprzedziło zebranie Zarządu Stronnictwa, które odbyło się w śróde w gmachu sejmowym.

zadzierny węż przyjaźni które od dawnych lat istniały między oboma narodami. Dzień z okazji wielkiego święta narodowego przesyłam republice lotewskiej najszczerze życzenia pomyślności i szczęśliwej przyszłości.

Prace pokojowe w Rydze.

Przémówienie przewodniczącego polskiej delegacji pokojowej.

Warszawa, 19 listopada (PAT) Mowa przewodniczącego delegacji polskiej na pierwszym posiedzeniu konferencji pokojowej polsko-rosyjskiej.

Ryga. Otworzę pierwsze posiedzenie konferencji pokojowej polsko-rosyjskiej-ukraińskiej, której zadaniem będzie definitywnego pokoju. Praca nasza rozpoczyna się znowu w gościnnej Rydze w atmosferze wypróbowanej życzliwości narodu i rządu lotewskiego, któremu za wszystko czego od niego doznałszy składamy serdeczne podziękowania. Jako przewodniczący delegacji polskiej czuję się w obowiązku oświadczyć, że Polska delegacja pokojowa rozpoczyna pracę z taką samą stanowczą wolą zawarcia definitywnego pokoju jaką wykazała przy pracach nad traktatem o pokojowych preliminariach podpisanych dnia 12 października r. b.

Traktat ten został ratyfikowany przez rząd i przez Sejm jednogłośnie. Polskie społeczeństwo przyjęło z zadowoleniem tak zakończone dzieła wojennych jak i treść preliminarij pokojowych. To wszystko świadczy niezbicie, że Polska chce pokoju i dotrzyma warunków, które wzięła na siebie przez podpisanie traktatu o preliminariach pokojowych. Dla tego mogę tu złożyć stanowcze zapewnienie, że Polska prowadząc politykę samodzielną nie zejdzie z drogi pokojowej i uczyni wszystko możliwe aby dzieło pokojowe było trwałe. — Takim jest i pozostanie stanowisko polskiego Sejmu, rządu i całego społeczeństwa. Polska ustaliwszy ciężkich walkach i ofiarach swoje wschodnie granice pokojem porozumienia i gotowa zawsze bronić swych praw pragnie żyć w pokoju i zgodzie ze swymi sąsiadami, pragnie te sąsiedzkie stosunki rozwijać i pogłębiać. Dotychczasowy chaos wojenny na wschodzie Europy szkodził nie tylko państwu wojującym ale całej Europie, która dopoty nie wróci do normalnych stosunków dopóki na wschodzie nie zapanuje spokój, a twórczość i pokojowa działalność nie odbuduje zrównoważonych warunków ludzkiej pracy. Pragniemy wziąć intensywny i twórczy udział w tej wielkiej odbudowie i dlatego chcemy pokoju opartego na wzajemnej wierze w obopólną lojalność, która jedynie daje pewność we wzajemnych stosunkach. To cośmy w preliminariach pokojowych podpisali tu w Rydze a więc poszanowanie wzajemnej niepodległości zobowiązanie nie wracania się do spraw drugiej strony, danie każdemu możliwości kulturalnego rozwoju i t. p. będzie podwaliną stosunku Polski do tej wschodniej sąsiadów. Inne art. stanowią tylko zasadnicze sklepienie definitywnego pokoju.

Musimy je rozszerzyć i szczegółowo opracować aby utworzyły drogę porozumienia. Wzajemne rozrachunki i wyrównanie pretensji będzie aktem szczegółowego porozumienia, które nie może pozostawić po sobie wrażenia nienaprawionej krzywdy lub niewyrównania dziejowego rachunku. Skorośmy parę miesięcy temu, kiedy prace nasze nad preliminaria mi pokojowymi rozwijały się przy huku dział, potrafili stworzyć atmosferę porozumienia to wierzę, że i teraz tembardziej potrafimy a dzieło definitywnego i trwałego pokoju do prowadzimy szybko do skutku na użytek własnych narodów i całej ludzkości. Ożywił jak najlepszą wolą liczymy także na dobrą wolę delegacji rosyjsko-ukraińskiej i jej szanownego przewodniczącego i dlatego przystępujemy do rokowań z wiarą w powodzenie naszej pracy pokojowej.

Mowa przewodniczącego delegacji rosyjskiej Joffego.

Joffe stwierdził z zadowoleniem, iż znikły nieporozumienia, które budziły wątpliwość co do szczerości zamiarów Polski zawarcia pokoju. Rosja i Ukraina nie zgodzą się nigdy na obejście warunków pokoju. Przedkładają otwartą wojnę na wątpliwy pokój w czasie którego prowadzona byłaby podstępna wojna. W dalszym ciągu mówca stwierdził, iż generał Wrangel poniósł porażkę i wyraził nadzieję prędkiego zlikwidowania oddziałów Petlury Bałachowicza i Sawinkowa. Rokowania pokojowe z Polską będą nadal prowadzone ze szczerą intencją zawarcia pokoju. W zakończeniu Joffe wyraził zadowolenie, iż rokowania pokojowe prowadzone są ze strony polskiej w dalszym ciągu pod przewodnictwem wiceministra Dąbskiego.

„Wyzwolenie“ a rokowania pokojowe.

Warszawa, 18 listopada (PAT) Jan Wozniński wystosował do pana prezydenta ministrów Rzeczypospolitej polskiej pismo którym imieniem klubu „Wyzwolenie“, rezygnuje z zastrzeżonego na zebraniu przewodniczących klubów sejmowych odbytym w dniu 17 b. m. prawa zgłoszenia swego przedstawiciela do delegacji pokojowej w Rydze a to ze względu że klub trwa na stanowisku, że w rokowaniach tak rozjemczych jak i pokojowych powinni brać udział wyłącznie przedstawiciele rządu i rzeszoznawcy.

Konwencja polsko-gdańska.

Paderewski podpisał umowę.

Warszawa, 19 listopada. (tel. wł.) — Rada Ligi Narodów w śróde wieczór zgodziła się zasadniczo dać Polsce mandat obrony wojskowej Gdańska. Szerszy materiał ma być ustalony w najbliższych dniach.

Na temże posiedzeniu Rady Ligi Narodów uchwalono ostatecznie tekst konwencji gdańskiej. Strony zainteresowane udziałem w posiedzeniu tam nie brały.

19 b. m. Paderewski z polecenia Rządu Polskiego podpisał tekst konwencji polsko-gdańskiej.

Rada ambasadorów postanowiła wycofać wojska francuskie i angielskie z Gdańska.

Utworzona zostaje komisja francusko-włosko-angielska, która zajmie się podziałem własności państwowej w Gdańsku między Polską a wolnym miastem.

Echa klęski Wrangla.

Lwów, 19 listopada. (tel. wł.) „East Express“ Jak donosi „Wpered“, w czasie odwrotu armii Wrangla zostały rozbite pomocnicze francuskie oddzia-

ły walczące po jego stronie. W walkach został ciężko ranny generał francuski Maugin który wraz z generałem amerykańskim Moorem dostał się do niewoli bolszewickiej.

Lotewskie święto narodowe.

Warszawa, 19-go listopada (PAT). Wydział prasowy min. spr. zagr. komunikuje:

Ks. Sapieha min. spr. zagr. wysłał do lotewskiego min. spr. zagr. z powodu święta narodowego następującą depeszę: Naród lotewski ożywny gorącą miłością dla swej ojczyzny prowadząc przez dwa lata krwawe walki pokonywał podwaliny niepodległości republiki lotewskiej proklamowanej 18 listopada 1918 r. przez tymczasowe Zgromadzenie narodowe.

Wobec wszystkich narodów świata Lotwa krwią swych najlepszych synów okupiła prawa wolności i niepodległego bytu. Rząd polski dumny, że mógł udzielić narodowi lotewskiemu skutecznej pomocy w walkach o wolność na polach Ledgali, gdzie w zaciętych walkach przeciw zaborczości wroga zostało przypięczone braterstwo broni i gdzie się mojącej jeszcze

Z giełdy krakowskiej.

Kraków, 19 listopada (tel. wł.) Donoszą że marka niemiecka spadła tu o 180 punktów. Popyt na akcje przemysłowe silny. Akcje handlowe spadły.

Giełda pozostaje pod wrażeniem znacznej wyżki marki polskiej na giełdzie zuryskiej.

Od Wydawnictwa.

Wobec dochodzących nas skarg na nieregularne dostarczanie „Kurjera“ w niektórych dniach miasta uprzejmie prosimy Szanownych Prenumeratorów o zawiadomienie nas o każdym poszczególnym wypadku, abyśmy mogli poczynić odpowiednie kroki, zmierzające do usunięcia niedomagania.

Z wycieczki na Górny Śląsk.

II.

Procedura przeglądania paszportów i rewizja rzeczy przez funkcjonariuszów władzy granicznej polskiej trwa zaledwie minuty dzięki wstawieniu minuty do Zaglebia d-ra Falkowskiego, który wraz z przedstawicielami prasy sosnowieckiej towarzyszył nam przy obiedzie, a następnie odprowadził na stację kolejową.

Siadamy do wagonu, aby o czasie, wskazanym w rozkładzie jazdy, wyruszyć na teren górnośląski. Podkreślam umyślnie punktualność wyłączenia pociągu z Sosnowca dlatego, że zupełnie co innego stanie się potem w Katowicach, skąd odjedziemy w stronę Bytomia więcej niż z godzinę opóźnieniem.

Na dworcu w Katowicach przeglądają paszporty nasze urzędnicy niemieccy, którym asystuje podoficer armii francuskiej, poczem każe otwierać walizki umundurowany kolejarz—Niemiec i wreszcie poddaje nas osobistej rewizji—zresztą bardzo łagodnej—takiś agent w cywilu.

W tej rewizji osobistej idzie głównie o to, czy przejeżdżający nie posiadają broni i wiele wiozą pieniędzy.

—Wiewiel Geld haben Sie? —brzmi stereotypowe pytanie agenta, które zbywa się jednym słowem: tysiąc, dwa, lub tyle i tyle marek.

Powrócić jednak muszę do rozmowy, jaką prowadziliśmy w Zabkowicach ze Ślązakiem, spotkanym na stacji.

Ktoś z naszych na głos rozmyślał sobie, jakie też wracanie wywieziemy z całej podróży.

Z boku rozlega się głos: — A to panowie do nas? — Tak, jedziemy na Śląsk.

Jedziemy, aby poznać panujące tam stosunki, dowiedzieć się, jakie są widoki plebiscytu, jaki duch wśród ludu górnośląskiego panuje.

— Duch jest dobry. Jak przybędziecie tam dotąd, zobaczycie, że nasz naród twardego za Polską stoł. Od strony Polskiej wszystko jest mocne fest. Od ostatniej ruchawki Michle zrobiły się mild, jak dzieci. Gorzej tam dalej ku Odrze, ale zrobi się jeszcze.

— Więc powiada pan, że Niemcy zmieklili po nauczo sierpiowej.

— O, ja! Dostali swoje, to i zmieklili „Zycherki“, tam tych „zielonków“ niema; a i nasze też teraz twarde sa. Łeb za łeb!.. Ale szkoda, że tak w

pół droci stanęlim. Trzeba było wymieść wszystko tam dotąd, za Odrę.

I to przekonanie, że należało „wymieść tam dotąd“ Niemców za jednym zamachem, jest wysoce charakterystyczne dla wszystkich prawie Górnoślązaków. Tkwi w niem poczucie siły własnej i przebijają się pewnością zwycięstwa nad Niemcami. Polak-Górnoślązak dzisiaj uważa siebie pod względem fizycznym za pana sytuacji, wierzy w swoją znakomitą przewagę liczebną—przynajmniej tu, „od strony Polskiej“—i żałuje, że nie pozwolono mu w czasie zaburzeń sierpniowych, wywołaanych przez „Stosstruppen“ niemieckie pod wpływem wiadomości o zajęciu Warszawy, wykorzystać tej przewagi i wyrzucić Niemców całkowicie z terenu plebiscytowego.

Czy możliwe to było ze względów dyplomatycznych, czy wreszcie wojska koalicyjne nie zechciałyby ukrócić naszej wojowniczości, w to Górnoślązak nie wchodzi.

Żałuje, że nie dano mu stworzyć faktu dokonanego, w który—jako człowiek realny—jedynie wierzy.

Jeśli chodzi o przewagę materialną, to na terenie przemysłowym, który trochę już zdążyłem poznać, znajduje się ona wyraźnie po stronie naszej; po stronie pracowitego i zajętego w walce o polskość Śląska ludu, nie zaś po stronie łajdakich przeważnie wyższych funkcjonariuszów—Niemców, lub kupców—Niemców i urzędników.

K. F.

Bytom, 15/XI 1920.

Dział gospodarczy.

Co się wywozi z Polski.

W porównaniu z przywozem z zagranicy, nasz wywóz jest oczywiście bardzo nieznaczny, jednakże wywozi się także od nas rozmaite towary, które dzieli się na 4 grupy: Do pierwszej należą towary spożywcze, a więc warzywa, zboże i mąka, cukier i melasa, oraz niektóre inne przedmioty spożywcze. Do grupy drugiej należą surowce, a więc węgiel, drzewo, ropa, niektóre rośliny (przeważnie len i konopie), dalej surowce pochodzenia zwierzęcego, a więc rogi, kopyta, włosie, szczecina, puch i pierze, skóry futrzane i surowe, wreszcie rudy i surowce metali. Do trzeciej należą półfabrykaty, a więc cement i drzewo częściowo obrobione,

Do ostatniej wreszcie należą towary gotowe, do których zaliczają się przetwory ropy naftowej, wyroby metalowe, przeważnie drut i gwoździe, wyroby ślusarskie, maszyny przemysłowe i rolnicze, dalej przetwory ceramiczne, szkło, wyroby koszykarskie, beznarskie i melarskie, sole amonowe, smoła i wyroby smolne, niektóre przetwory chemiczne, wyroby włókniste, papier i wyroby z papieru.

Nowy rodzaj ubezpieczenia.

Na wzór ubezpieczenia na życie ludzi, powstało w Niemczech ubezpieczenie na życie domów. Na podstawie statystycznych obliczeń ustalono tam przeciętną liczbę lat „życia“ poszczególnych kategorii domów. Ubezpieczenie ich, oparte na tej matematycznej zasadzie, ma być tak kalkulowane, iż po jego upływie towarzystwo będzie mogło udzielić ubezpieczalcą-cm materialnych środków na budowę nowego o równej wartości domu. W ten sposób ubezpieczający osiągną równocześnie amortyzację domu drogą ubezpieczenia, tak, że odpadnie potrzeba odpisów, a w razie, jeżeli nieruchomości stanie się niedość do użytku, to będą mieli do dyspozycji środki na odbudowę. W szczególności ma być stworzone ubezpieczenie od wypadków, spowodowanych katastrofami żywiołowymi, oraz od wypadków, które od czasu do czasu nawiedzają ze względu regularnością każdy dom. W ten sposób ubezpieczający mogą uniknąć na tych a znacznych wydatków, jak np. pokrycia domu nowym dachem, tako że ubezpieczenie umożliwia im rozłożenie tego wydatku na szereg lat.

Środki transportowe.

Dyrektor jednej z największych amerykańskich fabryk lokomotyw i wagonów po powrocie swym z podróży po Europie Środkowej i Wschodniej zakomunikował korespondentowi „Timesa“ następujące spostrzeżenia swe co do sytuacji gospodarczej krajów, które zwiedził.

W Austrii, Węgrzech, Jugosławii, Czechosłowacji, Polsce i Rumunii znalazł identyczną sytuację gospodarczą, z różnicami jedynie co do stopnia. We wszystkich krajach tych przypisuje stagnację handlową w pierwszej linii dezorganizacji środków transportowych. Na rz. Czechosłowacji, rozporządzając znaczną nadwyżką cukru na eksport, nie posiada dostatecznej ilości wagonów i lokomotyw, by się zająć wywozem tej nadwyżki.

Rumuńskie elewatory zbożowe pękają wprost po wspaniałych żniwach ostatnich; obfite źródła naftowe kraju tego produkują ogromną ilość ropy. Cały świat gwałtownie potrzebuje tych artykułów, a tymczasem niema możliwości wywiezienia ich z powodu braku środków transportowych.

Na ważniejszym więc zadaniem doby obecnej jest ulepszenie możliwości przewozu, gdyż największe nawet bogactwa przyrodzone są bezużyteczne, jeżeli nie mogą dostać się na rynek. Wszystkie kraje cierpią od skutków rabunkowej polityki okupantów, gdyż wycofujący się Niemcy wywieźli zdadne do użytku lokomotywy i wagony, a nawet zrabowali wszystkie narzędzia z warsztatów reparacyjnych.

Z Bukaresztu do Berlina i od Wiednia do Wina wszystkie bocznie pokryte są zeponsami lokomotyw, biegnących w Europie Środkowej nie wydaje nawet połowy tej siły motorycznej, jaką powinna.

Tem wszystkim tłumaczy się obecny niezmiernie żywy popyt na lokomotywy i wagony, jednakże przeszkodą w zawarciu transakcji na dostawy stanowi trudność uzyskania kredytu u producentów.

Do konkurencji z Ameryką w dostawach lokomotyw i wagonów występuje obecnie przemysł niemiecki, który może je dostarczyć taniej z powodu niskiego stanu swej waluty.

Niepewność, jednak co do uzyskania surowca i węgla, a co zatem idzie niemożliwość zagwarantowania terminu dostawy utrudnia przemysłowi niemieckiemu, pomimo pomysłnej dla eksportu sytuacji walutowej, walkę konkurencyjną z Ameryką, gdyż jak najszybsza dostawa środków transportowych jest obecnie wszędzie rzeczą pierwszorzędną wagi.

Wł. Wroński.

O przemysł naftowy.

Polskie Towarzystwo techniczne, oddziału w Boryslawiu, wzięło ministrowi robót publicznych w czasie jego pobytu w Boryslawiu rezolucję, w której wskazuje, że „przemysł naftowy w dzisiejsze, jego formie polega na rabunkowej gospodarce: marnotrawienie opału, wody, maszyn, materiałów technicznych i ludzi, co jest wynikiem pracy sił niekwalifikowanych.

Olbrzymia przewaga obcego kapitału, żadnego zysku kosztem pracy polskiego pracownika dąży do tego, by jak

najmniejszym kosztem inwestycji na cele kulturalne, sanitarne i komunikacyjne, wyplacił jaknajwiększe dywidendy swoim akcjonariuszom za granicą.

Rząd polski, jako przedsiębiorca naftowy, posiadający największą rafinerię i najbardziej rozległe tereny naftowe w państwie, powinien dążyć—we własnym interesie do stworzenia licznych i silnych polskich przedsiębiorstw naftowych i popierać z całych sił dążenia w tym kierunku.

Polski bank w Berlinie.

Według doniesień pism niemieckich, połączyła się jedyna dotąd polska instytucja finansowa w Berlinie Bank skarbowy z poznańskim Bankiem przemysłowców, tak, że powstał w Berlinie w miejsce instytucji finansowej o lokalnym jedynie znaczeniu polski bank w wielkim stylu.

Samobrona spożywców.

Parwiski „Journal officiel“ ogłasza rozporządzenie w sprawie ustanowienia najwyższej rady spożywców, która ma wykonywać kontrolę nad cenami artykułów spożywczych i codziennego użytku. Rada ta została wcielona do ministerstwa agraracji.

Zgon weterana 1863 r.

(c) W tych dniach w Pabjanicach zakończył życie w czasie pobytu u córki swej—weteran 1863 roku Paweł Chojnacki z Łodzi. Z zawodu rolnik, w młodym wieku wstąpił do oddziałów powstańczych generała Taczanowskiego, w którym uczestniczył w kilku bitwach, ostatnio w walnej rozprawie pod Siedziejowicami. Ranny w potyczce pod Kruższyna, dostał się do niewoli rosyjskiej i został osadzony w cytadeli warszawskiej, skąd uwolniono go za staraniem rodziny i osób wpływowych. Ostatnie lata spędził w Łodzi. Dożył sędziwego wieku 80 lat.

Na pogrzeb do Pabjanic weterani łódzcy wystali deputację w składzie 5-iu członków. Cześć popiołom bojownika za wolność O czynny!

Składajcie ofiary na fundusz plebiscytowy.

ster z płaszczem zwiniętym w wałek i ciężki karabin. Wszystkie pasy i pasiki czyli t. zw. lederwerki były lakierowane na białą a przed paradą osmarowane kredą.

W ten sposób ubrany żołnierz nie mógł się zgłęb, ale w szeregu robił na „pa adolacach“ wspaniałe wrażenie. Ubieranie się żołnierza w takich warunkach musiało przedstawiać mękę, którą potęgowała kontrola od kaprała do generała idąca, gdzie każdy z obawą przed Cesarzem lub W. Księciem mógł coś znaleźć do zarzucenia, a więc kary spadłyby na wszystkich i to kary straszne, zależne od humoru.

Oto zbliżamy się do źródła t. zw. systemu kaprałskiego.

(D. c. n.)

Nowe szczegóły o powstaniu listopadowym.

Cz. II.

Bolesław Rachlewicz.

Dla wyjaśnienia tej zagadki, jaką przedstawiał W. Książę Konstanty krytycy za przykładem Taina i Lombrosa idą w badaniach swoich dalej. Rozważane bywają wszystkie, nieraz drobne szczegóły z życia tych indywidualności, a taka szczegółowa analiza dopomaga do stworzenia całkowitego i jasnego obrazu. Dowiedzionem jest z praktyki życia codziennego, że czasem bardzo na razie nieznaczna przyczyna wywołuje niezmiernie skutki. Tak więc rozpatrując stosunek W. Księcia do

nego przezeń wojska polskiego“ zastanowić się wypada, skąd pochodzą te obławy niepohamowanej wściekłości, okrucieństwa, tyranji, które stały się dla publiczności warszawskiej, a potem dla całej Kongresówki źródłem ustawicznych komentarzy, krytyki, oburzenia, aż wreszcie wybuchu wściekłości, złamania tej dławiącej dyscypliny. Krytyka historyczna znajduje źródło tych krzywd nietylko w postaci cara Pawła, ale jeszcze dalej, a mianowicie w osobie Piotra III.

Postępowanie Piotra III, zamordowanego w haniebny sposób przez żonę—słynną Wielką Katarzynę, jest jaskrawe dotąd, pomimo nader licznych badań historycznych, niejasne. Jednakże w stosunku do wojska mamy dużo danych, które do pewnego stopnia wyjaśnia nam te objawy.

Wpływ niemiecki, nienawistny dla Rosjan, zaczyna się od reformatora Piotra Wiel-

kiego. Niektórzy dzisiejsi historycy uznają Piotra Wielkiego, jako początek upadku Rosji, albowiem od jego czasów życie polityczne i umysłowe Rosji poszło na wzór pruski, a pierwiastki narodowe zostały zdeptane. Najpotrzebniejszy monarchji czynnik—armja—została zewnętrznie i wewnętrznie ukształtowana na sposób niemiecki.

Piotr III w uwielbieniu i naśladowaniu pruskich urządzeń militarnych nie znał granic. Wojska piesze bezwzględnie i gwardja kawaleryjska została przerobiona na wzór przepisów pruskich. Na głowach musiały być peruki czyli t. zw. harcapy (od wyrazu niemieckiego Haarzopf). Dla oszczędności namaszczano rekrutum włosy naturalne funną, która z biegiem czasu zamieniała włosy w twardą masę; z tyłu splatano warkocz, którego koniec umieszczano w ceratowej pochwie. Następnie frak z wylogami kolorowymi musiał no-

siadać wysoki i owalny kolnierz. Dla otrzymania pięknej figury ścisłano żołnierza w pasie, co wywoływało zły obieg krwi i zapalenie oczu. Jednakże choroby i śmierć nie budziły żadnych skrupułów sumienia. Lepiej niec trzynastu zdechnie, byle 14 sty był modnie— to przysłowie oblaśnia stan myślenia i pogląd na słynny „Kanonenfurter“. Spodnie i kamasze były białe. Powinny były być łosłowe, ale że zawsze słynną była intendentura z kradzieży, przeto zastępowano białą skórę—materją,—a dla otrzymania białości—smarowano ją kredą.

Podczas marszu pyłek kredowy unosił się i wraz z kurzem wojska w nozdrza i zakrwawione oczy.

Do kompletu stroju należało ceratowe lub skórzane czako, które spinano pod brodą. Skórka czaka gryzła głowę do krwi. W tym celu maczano je w wodzie, aby lepiej przylegała. Do tego trzeba dodać turni-

W sprawie Straży Ogniowej.

x) Z powodu zwiększających się wciąż kosztów utrzymania Straży Ogniowej Ochotniczej, zarząd tej instytucji zwracał się do Magistratu o podwyższenie udzielanego mu subsydium, które ostatnio wynosiło półtora miliona marek rocznie. Magistrat przewidując dalszą zwyżkę w związku z dewaluacją pieniądza, a co za tym idzie: konieczność dalszego podwyższenia subsydium dla Straży Ogniowej i wychodząc z założenia, że przy udzieleniu tak poważnego zasiłku miasto powinno również posiadać pewne prawo ingerencji, przedstawił Straży Ogniowej propozycję umieszczenia dwóch oddziałów Straży, podejmując się utrzymania takowych własnym kosztem. Zaś na utrzymanie pozostałego oddziału, któryby pozostał pod dotychczasowym zarządzeniem, zostałyby się wszystkie inne dochody Straży, jako to: dodatki do stawek ubezpieczeniowych i t. d.

W odpowiedzi na propozycję magistratu rozpoczęła się kampania przeciwko projektowi umieszczenia Straży. Zarzucano mianowicie, że w razie umieszczenia Straży zwiększa się wydatki na jej utrzymanie i że obniży się poziom sprawy.

Na wydatki Straży składają się dwie pozycje: wydatki techniczne i robocizna. Oczywiście jest rzeczą, że wydatki techniczne byłyby te same, co i dotychczas, co się zaś tyczy wydatków na robociznę, to zwiększenie takowych jest możliwe, a to z tego względu, że magistrat łódzki stoi na stanowisku, iż za swoją pracę każdy winien być odpowiednio wynagradzany. Zarzut dotyczący ewentualnego obniżenia poziomu Straży w razie umieszczenia, jako niezemierzony i niesprawiedliwy i naturopelniej głośniony nie wymaga odpowiedzi.

Nie wnioskując o to, jakie pobudki kierowały zarządem ogólnym zebraniem Straży Ogniowej, został skonstatowany bezwzględny sprzeciw do umieszczenia Straży. Jednocześnie zarząd Straży postanowił podwyższyć dodatki do stawek ubezpieczeniowych z 5 do 15 proc.

Projekt ten oddawna był podnoszony przez magistrat, i nawet wprowadzenie 6 proc. dodatku nastąpiło również z inicjatywy magistratu. Po wyższe rozwiązanie kwestji od względem praktycznym jest w zupełności zgodne z poglądem magistratu, natomiast pod względem zasadnym magistrat stoi nadal na stanowisku umieszczenia straży.

Już po przyjęciu przez ogólny zebrański członków Straży uchwały o podwyższeniu dodatków do stawek ubezpieczeniowych i odrzuceniu projektu magistratu, zarząd Straży

zwrócił się do zarządu miasta o podwyższenie subsydium z półtora miliona marek do 3 milionów.

Wobec przedstawionego wyżej zatwierdzenia kwestji magistrat żądaniu temu odmówił, zachowując subsydium w dotychczasowej wysokości.

Utworzenie Rady Mieszkaniowej.

—) Przy Wojewódzkim Urzędzie zdrowia publicznego została zorganizowana Okręgowa Rada do spraw higieny i inspekcji mieszkań, jako organ doradczy Okręgowego Inspektora mieszkaniowego.

Na pierwszym zebraniu Rady, które odbyło się 10 listopada r. b. przewodniczący oznaczył, że celem zwołania Rady mieszkaniowej jest opracowanie planów i projektów mogących posłużyć jako ważny materiał dla prac Sejmiku i Rządu w sprawach mieszkaniowych.

Odbyły wybory do prezydium Rady Okręgowej dały wynik następujący: na zastępców przewodniczącego, którym z urzędu jest Inspektor mieszkaniowy, powołano panów: Kowalskiego, Klimaszewskiego i Piechotę, a na sekretarza Rady powołano p. Zemmla.

Z informacji udzielanych przez obecnych o stanie mieszkań w innych miastach okazało się, że Kalisz w zakresie odbudowy i przekształcenia na miasto nowożytne, poczynił bodaj największe postępy ze wszystkich miast b. Kongresówki. Z 420 domów, zburzonych przez Niemców, odbudowano już przeszło 100, a 135 domów będzie ukończonych na wiosnę; środki finansowe czerpie Kalisz z pożyczki państwowej (dotąd wydano już 16 milionów marek) i 6 milionów pożyczki, udzielonej miastu przez Banki poznańskie; nadto z państwowego funduszu mieszkaniowego Kalisz otrzymał 4-milionową pożyczkę na budowę małych domów higienicznych i dwa takie już domy są w budowie.

Na wniosek dr. Grünberga zebranie przystąpiło do obrad nad nową ustawą o ochronie lokatorów i ustawą o ustanowieniu państwowego nadzoru mieszkaniowego.

W wyniku tych obrad i związku z wolnymi wnioskami delegatów Rada Okręgowa wypowiedziała następujące opinie:

- 1) Nowa ustawa o ochronie lokatorów powinna obejmować wszystkie lokale, nie wyłączając sklepów, zakładów przemysłowo-handlowych, warsztatów rzemieślniczych;
- 2) stosunek lokatorów do właścicieli powinien się wyrażać jedynie w ustalonym komornym i lokatorzy nie powinni ponosić żadnych pobocznych wydatków, związanych z eksploatacją domów;
- 3) Rada Okręgowa uważa za konieczne, by w nowej ustawie przywrócono Urzędowi roz-

jeczonym dla spraw najmu moc i kompetencję Dekretu Naczelnika Państwa z dn. 16-go stycznia 1919 r.;

4) Inspekcje mieszkaniowe powinny mieć zagwarantowane ustawą prawa egzekutywy przyczem w Inspekcjach na równi z honorowymi członkami powinni pracować i płatni urzędnicy.

Wreszcie Rada uchwaliła wydać odezwę, wyjaśniającą, że żadna nowa ustawa dotąd nie wyszła, a obowiązują zarówno właściciele jak lokatorów jedynie dawna ustawa o ochronie lokatorów z dnia 28 czerwca 1919 r. i że wobec tego właściciele domów nie mają żadnej prawnej podstawy do żądania podwyżek komornego.

Z miasta i okolic.

Z Kamieńca Podolskiego.

o) Od osoby, świeżo przybyłej z Podola, otrzymujemy wiadomość, iż z zeszłego piątku na sobotę dywizja bolszewickie pomiędzy Mohylowem i Jaryszowem zdradziecko napadły na wojsko ukraińskie i rozbiły trzy dywizje Udowiczki, oraz dywizję gen. Frolowa.

Gen. Frolow został ranny, jednakże pozostał przy komendzie.

Ewakuacja Kamieńca Podolskiego odbyła się dość śpiesznie i tylko drogą kołową, gdyż połączenia kolejowe zostały przez bolszewików zajęte i poprzerywane.

Ewakuował się z Kamieńca Podolskiego biskup katol. ks. Mańkowski z prał. Nossalewskim.

Żydzi w większości ewakuowali się również do terenów polskich deklarując wszędzie lojalność dla władz ukraińskich i polskich. Stosunki ukraińsko-polskie w ostatnim czasie były bardzo poprawne.

W Kamieńcu Podolskim stan aprowizacyjny był względnie znośny. Za chleb żądano 12-16 mk., cukier — 30 mk., mięso — 16 mk., słonina — 25 mk., obiady 20 mk.

Ukraińcy chętnie wstępują do dywizji Kresowej pułk. Sławka.

Nominacja.

x) Na stanowisko kierownika miejskiego oddziału przewozu chorych i pogotowia ratunkowego magistrat mianował dr. Władysława Pinkusa.

Transporty aprowizacyjne.

x) Wojewoda łódzki rozesłał do wszystkich starostów okólnik w sprawie transportów aprowizacyjnych dla miast odebranych bolszewikom. Okólnik zaznacza, iż według otrzymanych meldunków w większych osadach i miastach na terenach świeżo odebranych bolszewikom zachodzi gwałtowna potrzeba opieki nad zaprowiantowaniem ludności cywilnej oraz zorganizowania doraźnej pomocy.

Z tych powodów zostają wdrożone w kraju specjalne transporty z żywnością dla magistratów miast: Włodzisław Litewski, Kowel, Brześć Litewski i Białystok. Transporty te będą szły pod specjalną nazwą „cywap”.

Władzom wojskowym zabroniona została rekwizycja tych transportów dla celów wojskowych.

Wysokie ciśnienie barometryczne.

(c) We wtorek o godz. 3 po południu stan barometru w Łodzi wynosił 775 m/m. Jest to ciśnienie, jakiego w r. bież. jeszcze nie notowano (susza).

O podwyższenie opłat za leczenie.

x) Zarząd szpitala dla umysłowo chorych „Kochanówka” oraz szpital dla dzieci „Anny Marji” wystąpiły do Wydziału Zdrowotności Publ. z wnioskiem w sprawie podwyższenia opłat za leczenie chorych w pomienionych szpitalach na rachunek magistratu. Szpital „Kochanówka” żąda podwyższenia opłaty do mk 80 dziennie, szpital „Anny Marji” do mk. 75 za chorego dziennie.

Melasa dla rolników.

(c) Województwo łódzkie otrzymało zawiadomienie Ministerstwa rolnictwa i dóbr państwowych, iż projektowanym jest przydział melasy z cukrowni dla rolników województwa łódzkiego dla karmy inwentarza.

Podania wnosić należy tylko do starostw powiatowych, przyczem melasa wydawana będzie tylko tym rolnikom, którzy własnymi środkami będą w możności zabierać melasę z cukrowni i wykazać się posiadaniem zbiornika dla magazynowania melasy.

O zwolnienie biletów od podatku.

(x) Wobec tego, że jedno przedstawienie tygodniowo dla inteligencji okazało się niewystarczające, komisja teatralna postanowiła przydzielić związkowi zawodowym bilety na widowiska śródowe. W związku z tem komisja zwróciła się do Magistratu z prośbą o zwolnienie biletów na widowiska śródowe od podatku.

Z Nar. Org. Kobiet.

(—) W niedzielę dnia 21 b. m. odbędzie się pogadanka dla kobiet w świetlicy № 3, w lokalu szkoły W-nej p. Waszczyńskiej, Zielona 15, o godz. 3 po poł., na które zapraszają Zarząd N. O. K. Wejście bezpłatne.

Odczyt ks. J. Gogolewskiego.

W niedzielę dnia 28 listopada o godz. 8 wiecz. w Sali Koncertowej Ks. Józef Gogolewski z Ameryki wygłosi odczyt p. t. „Bolszewizm w teorii i praktyce”.

Bilety są do nabycia w Banku Polskich Kupców i Przemysłowców Chrześcijan, Piotrkowska 113.

Paula Julja BABSKA otrzymała

d. 15 b. m. o godz. 2 po poł. w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej w Warszawie w zamian za wycięty kupon wygranej, która padła na

Nr. 1,495,803 „Milionówki” 10 pakietów zawierających

M. 100 szt. tysiącmarkówek	— 100000 mk
L. 100 " " "	— 100000 "
J. 100 " " "	— 100000 "
O. 100 " " "	— 100000 "
H. 100 " " "	— 100000 "
W. 00 " " "	— 100000 "
K. 00 " " "	— 100000 "
A. 100 " " "	— 100000 "
Razem 1000 " " "	1000000 "

otrzyma raz jeszcze przy amortyzacji obligacji Nr. 1,495,813 zwrot zapłaconych 2 listopada 1920 r. tysiąca marek, a corocznie 40 marek odsetek i to z uwzględnieniem 10% nadwyżki przy nowej walucie

Kto zrobił lepszy interes od p. J. Babskiej?

„Milionówka”

tylko do 31 grudnia 1920 roku 1010 marek.

Budżet Wydziału Zdrowotności Publicznej.

x) W dniu 1 kwietnia 1920 r. przewyżka wydatków nad wpływami wynosiła 22,031,165 mk., w lipcu 32,460,609 mk., w październiku 48,177,748 mk.

Teatr, muzyka i sztuka

Teatr Miejski. Dzielnia 18.

Dzisiaj o godz. 4-ej, po cenach najniższych „Urwis” Katerwy; o godz. 8-ej wiecz. na widowisku ludowym „Karykaty” Kisielewskiego z Wernisownią i Węgierką w głównych rolach.

W niedzielę teatr daje dwa widowiska, po południu o godz. 3-ej, po cenach popularnych „Karykaty” Kisielewskiego, a o godz. 8-ej po raz 2-gi przezbawna satyra obyczajowa „Klaudjusz”.

W próbach fragmenty z „Nocy listopadowej” i „Warszawianka” Stan. Wyspiańskiego. „Powódz” głośna komedia amerykańska o podkładzie społecznym i swojski, rodzimy „Pan Damazy” J. Bliźnińskiego.

Popierajcie handel polski.

Kupujcie Pożyczkę Odrodzenia

Litwa w literaturze, śpiewie i muzyce

Komitet Pomocy dla Wilna komunikuje nam, iż artystyczny program Koncertu-Rautu, zapowiedzianego na niedzielę dnia 21 b. m. podzielony został na trzy części: Pierwszą wypełni całkowicie Orkiestra Symfoniczna pod batutą p. Bronisława Szulca, drugą rozpocznie prelekcja prof. Wł. Gackiego „O łączności duchowej Polski i Wilna”, poczem łączność tę zaznacza jeszcze artystka miejscowego teatru „Bagatela” p. Rinas, w Hym-

nie polsko-litewskim i Pieśniach Litewskich, oraz artyści teatru Polskiego Zakrzyńska, Węgerko, Nowakowski i Roslan — w szeregu najcenniejszych utworów Mickiewicza, Słowackiego i Wyspiańskiego. Po wyczerpaniu części koncertowej programu wieczoru niedzielnego rozpocznie się zabawa rautowa z zapowiedzianymi przez Komitet niespodziankami. Jedną z nich, niezwykle atrakcyjną, to... buffet bez karoty, zaopatrzonej w bogate zapasy rzadkich dziś smakolejków: świeże paczki i bigos. Amatorów prawdziwej muzyki i chętnych do miłego spędzenia wieczoru Ko-

mitet zaprasza na niedzielę, zapewniając, iż wieczór w sali Koncertowej pozostawi im jaknajlepsze wrażenie. Pozostałe bilety — w Starostwie Łódzkim, Piotrkowska 100, (I piętro, pokój 27, u p. Kranasa).

Funty szterl. 1500-1570
Marki niem. 1000 595-625
Korony austriackie 81-85
Korony czeskie 4.80-4.70
Korony szwedzkie 84 88
Korony duńskie 59-62
Korony norweskie 59 62
Liry włoskie 15.50 13 25
Marki fińskie 9-10
Floreny holenderskie 130-136
Bank Handlowy w Warszawie
1-8 em. 1900
9 a em. 1800-1850
Bank kupiecki Łódzki 920
Bank Dyskont. Warsz. 4100-4150 4100
Borkowski 2400-2450-2315
Lilpop 11200-11950-11750
Rudzki 8550-7950-8175

Starachowice za 500 10100-9850 9900
Warszawskie Tow. fabr. cukru 12000-11800 -11950
Zawiercie 16800-17500
Żyrardów 15800-15700
Firlej 2300-2310
Bank Zachodni 1 i 2 emisji 1800
3 emisji 1600-1600
4 emisji 1675
Bank Kredytowy 4 emisji 2600-2500
Bracia Jabłkowski 2460 2475

G I E Ł D A.

Warszawa, d. 19 listopada 1920
Ruble car. 100 335 845
Ruble dum. 1000 75-88
Dolary St. Zj. 410-445
Dolary kanad. 320-350
Franki franc. 26-27.25
Franki belg. 27.75-28.90
Franki szwajc. 66-71

O P I A R Y.

Zamiast kwiatów na trumnę ś. p. D-wej A. Plichtowej mk. 100 na Czerwony Krzyż skia-da Wacław Fijałkowski.

DRUKARNIA

„Kurjera Łódzkiego”

PRZYJMUJE ZAMOWIENIA NA WSZELKIEGO RODZAJU DRUKI PO CENACH PRZYSTĘPNYCH

ADMINISTRACJA DRUKARNI: ZACHODNIA 37. TEL. Nr. 229.

BILANS Banku Handlowo - Przemysłowego w Łodzi na 1-go Listopada 1920 r.

STAN CZYNNY.	CENTRALA		ODDZIAŁ		RAZEM		STAN BIERNY.	CENTRALA		ODDZIAŁ		RAZEM	
	Mk.	fen.	Mk.	fen.	Mk.	fen.		Mk.	fen.	Mk.	fen.	Mk.	fen.
Gotowizna w kasie	13696307	38	10803678	15	24499985	53	Kapitał zakładowy	10000000	—	—	—	10000000	—
w Pol.Kr. KasiePoż.	1614612	72	5899540	—	7014 52	72	Rachunki przekazowe	40357331	68	12212123	05	52569454	73
Pieniądze obce	—	—	451931	65	451931	65	Korespondenci „Loro”	1158440	55	—	—	1158440	55
5% Poż. Państw. 1920 r.	10064721	55	—	—	10064721	55	„Nostro”	9182144	40	—	—	9182144	40
Papiery proc. własne	—	—	836257	30	836257	30	Rachunek Centrali	—	—	10381815	65	10381815	65
Skupione weksle	17814117	25	547840	—	18361957	25	Polecenia Korespondentów	2343	85	—	—	2343	85
Pożyczki pod zast. pap. proc.	320000	—	1654736	15	1974736	15	0.396% pod. skarż.	198	—	731	—	929	—
Weksle u Korespondentów	1036834	—	—	—	1036834	—	7 1/2 %	2	40	1109	70	1112	10
„inkasowe u Koresponden	10000	—	—	—	10000	—	Wierzytiele na inkaso	219894	—	—	—	219894	—
w portfelu	170759	—	65000	—	235759	—	Sumy przechodnie	108426	30	—	—	1084226	30
Korespondenci „Loro”	8990613	60	2816554	—	11807167	60	Procenty i prowizje	1815969	91	392916	90	2208916	81
„Nostro”	292435	09	15000	—	307435	09							
Oddział w Warszawie	7747769	65	—	—	7747769	65							
Koszty handlowe	727070	45	198239	05	925309	50							
organizacji i	—	—	—	—	—	—							
urządzenie lokalu	636200	—	—	—	636200	—							
Ruchomości	641329	90	—	—	641329	90							
Wydanki do zwrotu	7690	50	—	—	7690	50							
Sumy przechodnie	—	—	199900	—	199900	—							
	6877 461	09	22958726	31	86759187	39		68770461	09	22988726	31	86759187	39

TEATR (w gmachu teatru „Scala” ul. Cegielniana 18). **TEATR „BAGATELA”** pod dyrekcją Marijana Torfowskiego. W razie trwania strajku dozerców początek o g. 8 w. Koniec przed 10 w.

Dzisiaj i dni następnych **Romuald Gierasieński**, Seweryn Michałowski, Helena Rinas, Miła Kamińska, Lola Patroni, Jana Van Bay, M. Zamiłto, E. Bodo, M. Dobrowolski A. Górec, S. Szosland, M. Tarłowski **Straszny gość** dram. sceniczny w 2 odsł. Nadto **Część koncertowa** z udziałem całego zespołu. W niedzielę d. 21 b. m. o g. 4 przedstawienie popołudniowe **Budienney idzie** i część **Koncertowa** z udziałem całego zespołu. — — — Przedstawienie odbędzie się mimo strajku elektryczni

Teatr Varieté przy ulicy Cegielnianej nr. 63

Wieczór śmiechu!
Dzisiaj
Dzisiaj i codziennie o g. 8 30 Farsa w 1 akcie z udziałem całego zespołu w obozie wyk. Erwestówna i Wesolowski. **Część kabaretowa:** E. ODROBINSKI, Wesolowski, Weroniński, Markiewicz, Wagińska, Erwestówna, H. Federówna Saraczyńska i nowa deb. JOHN COOKE atr.wszelch.

Król włamywaczy

Na Czasiel
Niezawodny środek przeciwko duszności, kaszłom, kokluszom katarom i zapaleniom oskrzeli
„Granulki Russyana”
(Grandes sulphur's aurati benzoinati)
wyrobu labor. a- Warszawa torjum farmac. Ap. Kowalski Miodowa! Sprzedaż w aptekach i składach aptecznych. Sposób użycia dołączony do każdego pudełka

Oleina Angielska
ekstra jasno-żółta 97,99%o, średni kolor 95,96%o. Brunatny kolor 94,95%o. Biała 98%o
Franco Gdańsk
sprzedaje w Warszawie. London and Continental Trading Co Ltd. Królewska 18- Telefon 225-19

Aino-Resursa Kilińskiego nr. 117
Program do dnia 22 listopada 1920 r.
„Gdy Miłość Wzywa...”
Nastrojowy dramat w 4 aktach z **Henny Porten** w roli głównej.

Kupuję Brylanty
stare złoto, srebro, diamenty, nerfy, stare zegary różne zegarki. Płacę najlepsze ceny. Proszę przelocować 7 Konstanynowska 7 Z. Miłoch, prawa oficyna i piętro

Dyrekcja Koncertów Alfreda Straucha.

SALA KONCERTOWA

Dziś w sobotę o g. 4 po poł. Ostatni występ dla dzieci i młodzieży

MARYLA Gremio

Młodziutka artystka tancerka.

Bilety od Mk. 15 do 75 nabywać można w księgarni Alfreda Straucha Dzielna 12

Niedziela, dnia 21 listopada o godz. 3,16 po poł.

Łódzka Orkiestra Symfoniczna

8-y

Koncert Popołudniowy SOLISTA Józef

Turczyński

stynny pianista

Dy. Bronisław Szulc

W programie KALINNIKOW - Symfonia G moll; LISZT - Koncert fortepianowy A-dur

Łódzka Orkiestra Symfoniczna

Poniedziałek, 22 listopada o g. 7,45 w

8-my Wielki Koncert Abonamentowy

SOLISTKA

Marja CATANI

Skrzyżaczka z Mediolanu.

DYREKCJA

ZDZISŁAW

Birnbaum

W programie THUILLE Uwertura romantyczna, SCHUBERT - Symfonia C dur, Vieuxtemps - Koncert skrzypcowy D moll.

Środa, dnia 24 listopada o g. 7,45 w Pierwszy wieczór tańców klasycznych.

deja RITA

SACCHETTO

wraz uczenicą W. Kończyńską. Przy fortep. Marja Kwiecińska Program będzie ogłoszony.

Czwartek, dnia 25 listopada o g. 7,45 w

Recital fortepianowy SEWERYN

EISENBERGER

Program: BACH - Preludjum, Sarabande, Gavotte II z angielskiej Suty Beethoven Sonata op. 57 (Appassionata) Schuman Fantazja C-dur op. 17, CHOPIN, Kilka preludjów i etut

Piątek, dnia 26 listopada o g. 7,45 w

Drugi i ostatni występ

Rity Sacchetto

wraz uczenicą

Walerją Kończyńską.

Bilety na powyższe koncerty nabywać można w księgarni Alfreda Straucha, ul. Dzielna 12.

Towarzystwo Współdzielcze

„Sklep Bławatny”

w Łodzi, ul. Andrzeja 3.

Poleca

ze źródeł przemysłu polskiego:

towary białe, barochany i boje, wełny na kostjomy i veloury - na palta damskie, krepy na sutanny dla duchowieństwa, towary na ubrania męskie i t. p.

Ceny fabryczne. Filij nie posiadamy. Źródło dla klientów prowincjonalnej i dla kooperatyw.

HURT I DETAL.

Która fabryka może dostarczać stale większą ilość

Szpagatu rymarskiego siodlarskiego i tapicerskiego

Przyjmuję także i Zastępstwo na Poznańskie i Pomorze Kupuje także walizki, teki, torebki, portfele i t. d. W. STEFANSKI, Wielkopolska Hurtownia siodlarska Poznań, Stary Rynek 55.

TYTONIE

Polecamy zawsze na składzie (ironyji) wszystkie zagraniczne gatunki tytoni do wyrobu cygar, papierosów i tabaki.

Składy w Poznaniu i Edkuhnen

Import - Tytonie HEINEBERG, MEYER & Co.

Tel. adr. Tabacos Gdańsk, Ankerschmiedegas. 14 telef. 815.

Hurtowa sprzedaż

SZKLANEK

dla Kooperatyw, Kółek Rolniczych i detalistom cena od 5.50 mk. i wyżej za sztukę.

Piotrkowska nr. 108 Dom Handlowo-Przemysłowy Ende i Jaworski od 10-1 i od 4-6-ej.

Ogłoszenia drobne

Kupno i sprzedaż

AAA Kupuję męskie, dywany garderobe, futra i biele lisze różne sprząty domowe Place Najlepiej Benedykta 28 m. 13 par

AA meble różne depozit sprzedam antano ul. Sienkiewicza 59 m21 oficyjna II wejście pierwsze piętro na prawo.

Palta damskie, męskie, pańskie i chłopięce od mk. 700. Ubrania męskie od Mk. 20000 i wyżej dziecięce od Mk. 200 O buwie, spodnie, koszule kaletony, spodnie damskie bielizna ciepła, towary tokiowe, swetry, koldry, szuski poleca szwedzka składnia towara pod firmą Jarmark Łódzki Piotrkowska 44 pierwsze piętro

UWAGA: ubrania i palta na zamówienie z własnych materiałów.

Meble

Najtańsze źródło. Na większy wybór Syplal, nie, jadalnie, gabinety kuchnie, pojedyncze, szafy, biurka, stoły łóżka, krzesła, otomany i szeslaży do spania oraz ma terace poleca: Chrasołańska Składnia mebli pod firmą „Jarmark Łódzki” Piotrkowska nr. 44 pierwsze piętro front

Do sprzedania

226000 lokal kw. placu w Głownie przy samej stacji Kol. Warsa. Kal. Przez plac przepływa rzeka, nadaje się na budowę fabryki lub letnisk Wiadomość M. Grabowicz Głowno Stacja

Dom do sprzedania za 120000 mk. prócz tego morga ziemi przy ul. Brzeskiej Wiadomość Brzeska 87 Przygoński

Stare obrazy kupuje H. T. Kunert Piotrkowska 52

Dr. Mieczysław MARX

powrócił przyjmuje 6-8 wiecz.

Krótko 9 m. 5

Dr. Dutkiewicz

Ordynator Szpitala Miejskiego dla chorób skórnych i wenerycznych. ul. Piotrkowska 50 od 9-11 i od 4-7 ps

Wyrób FUTER

przyjmuję się na bieżący sezon zimowy wszelkie roboty futerane dla panów i pań Zuzmanek i Dawidowicz Piotrkowska 19

Kuźnia i sprzedaż wszelkich futer

Ratujcie zdrowie. Precz z obłudnym wstydem! Niech żyje świadomość!

Szyller Szkolnik (autor prac naukowych) po dokładnym zbadaniu poleca mężczyznom i kobietom wszystkim komu zdrowie jest drogie na stępujące porażające choroby nie mające nic wspólnego z onkologią

Dr. Herbst Jak zapobiec zaradku się chorobami wenerycznymi? Środkami ochronnymi najpóźniej wypróbowanymi ku zapobieganiu. Leczenie Jak rozpoznać zaradzenie. Jak osiągnąć zupełne wyzdrowienie. Cena 10 mk.

Dr. Fruchtmann, By filis nie waka lecz treścią bogata książka zawiera: Najnowsze poglądy na jego etiologię, rozpoznawanie, sposoby zapobiegania, zawrące zwiazków małżeńskich oraz dalsze leczenie. Cena 10 mk.

Dr. G. Müller Na nowszy lekarz choroby Najbogatszy zbiór udoskonalonych nowych i starych środków domowych i receptur przyrodniczych na wszelkie choroby 589cennych porad z ilustracjami. Cena 30 mk.

Dr. Lyman-Sperry: Życie płciowe zwierząt ludzi. Treść: Płciowy rozwój zwierząt. Narządy płciowe mężczyzny. Przedwczesna dojrzałość, protytacja. Choroby płciowe. Środki podniecające. Leczenie. Cena 20 mk.

Dr. Braun „Samogwint” u m. z. z. Jan. [koleb] jego skutki. Bronki wyleczenia. Praktyczne wskazówki. Podręcznik dla rodziców i opiekunów. Cena 20 mk.

Dr. Krafft-Ebing Zbożenie umysłowe na tle zaburzeń płciowych. Mnóstwo nadzwyczajnych doświadczeń, szereg anormalnych typów. Chorobliwe życie płciowe przed sądem karnym. Cena 50 mk.

Dr. Karol Werner „Maszyn” Samozczek praktyczny 14 dwuletnich rytmów. 5 rozdziałów. Bogata treść. Leczenie choroby Nerwowych, płciowych, skórnych reumatyzmu. Maszyn: twarzyszyl! oczu narządów trawienia brzocho. Sprawy leczenia takty zrozumiale dla każdego. Cena 2 mk.

Dr. Ernest Brück Jak ochraniać życie zdrowie dzieci Bogata treść, dużo cennych wskazówek dla rodziców i opiekunów, 40 rozdziałów 300 stron. Cena 50 mk.

Dr. Szyller-Szkolnik Czesz się do ważnym słynny i energiczny Chcesz by ludzie usłuchali twoj? Praktyczny podręcznik bytologii zma zawiera wiele nowych rad i wskazówek 98 rozdziałach uozyo czynić, by wpływ na ludzi. Sugestjonować bez usypiania odgadywać myśli, wyżyć się pijakstwa, palenia, anonizmu przy hazardowej. Cenne i praktyczne wskazówki co zrobić co robić? Jak być by osiągnąć powodzenia i szczęście. Cwiczenia psychiczne. Najnowsze metody sugestji. Rozwój zdolności talenta, usuwanie strachu, spotęgowanie woli usuwanie złych namiętności i przyzwyczajeni. Duża książka mnóstwo ilustracji, wykładowa okładka ostatnie wydanie. Cena 195 mk.

Ch. Szyller - Szkolnik „Ratujcie zdrowie” Wszystkie cierpiąca na lupość i wypadanie włosów wysyła się bezpłatnie broszury, zawierające cenne wskazówki i rady

Adres: Warszawa Poczta 100 Szyller-Szkolnik, Piękna 24, 12. Książki wysyłam po otrzymaniu gotówki gdyż poezja naliczek nie przyjmuje.

Świąt i świętoń skory usuw w ciągu 5 dni KREM „Mukuna”

- 1) nie płami bielizny - posiadając kolor masła, 2) nie oblepia się po cieple - nie zawiera, orzechów, 3) wchłania się całkowicie w skórę - jak gliceryna, 4) posiada miły zapach.

Apteka J. Worecznego, Furmańska 19. ZAPAC WSZĘDZIE

Poszukuje

Dyrekcja Towarzystwa Kredytowego m. Łodzi inteligentnego pracownika do sw-go Biura. Obznajmieni z wykazem hipotecznym będą mieli pierwszeństwo. Zgłaszać się z ofertami do Biura Dyrekcji, Łódź ulica Pomorska (Średnia) 19

A bram Szyjewska ul. Franciszka 19 szuka bil książeczkę legitymacyjną na chleb dla 7 osób

A bram najwzrostszy By Rynek 5 zgubił kartę wezłowa

A bram Chaimowicz - Aleksandryjska 18 zgubił kartę wezłowa

Brucha Jasna zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi

Calel Apel zgubił paszport polski wydany w Dalezycach oraz świa dootwo urodzenia

Doral Zilberstein zgubił paszport niemiecki wydany w Łeczy

D Lewkowska ul. 6-go Sierpnia 21 zgubił koncert na chemiasne artykuły wydane w Wejerdawie Łódź Przemysłu i Handlu

Gastaw Gruski i Otylia Gruka zgubił paszporty niemieckie wydane w Łodzi 2 w Łodzi

H Polna Pawlak zgubił paszport niemiecki wydany w Łodzi

Jan Kojman, ul. Północna 18 zgubił książeczkę legitymacyjną na chleb dla 6 osób

Jonal Kosciński, zgubił paszport polski wydany w Łodzi

Potrzebna sódina paona do pracowni sędziów okręgu dmskich Zawadzka 9 m. 28

Sura Pajwer zgubił paszport polski wydany w Łodzi

Szumi Goldstein Stary Rynek 7 zgubił kartę wezłowa.

Wawrzyniec Malejka Olesna 124 zgubił legitymację chlebową na 3 osoby.

Teresa Szydłowska zgubiła paszport niemiecki wydany w Łodzi

Dr. Feliks Skusiewicz

ul. Andrzeja 11. Choroby skórne i weneryczne godziny przyjęcia 9-11 i od 3 do 7 pól p.p. Panie 6-6